

โครงสร้างและบทบาทหน้าที่ของสถานีวิทยุสถาบันการศึกษา

นางสาว วิสาข์ รอดคำดี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2541

ISBN 974-332-166-7

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

STRUCTURES AND ROLES OF UNIVERSITY RADIO STATIONS

Miss Visa Rodcumdee

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Mass Communication

Department of Mass Communication

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1998

ISBN 974-332-166-7

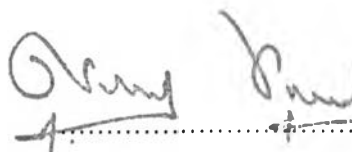
หัวข้อวิทยานิพนธ์ โครงสร้างและบทบาทหน้าที่ของสถานีวิจัยสถาบันการศึกษา

โดย นางสาว วิสาข์ รอดคำดี

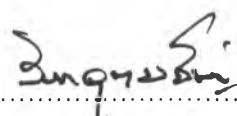
ภาควิชา การสื่อสารมวลชน

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปันดดา ธนสถิตย์

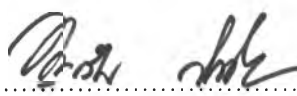
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ สุภวัฒน์ ชูติวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ วิภา อุดมฉันท)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปันดดา ธนสถิตย์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ขวัญเรือน กิติวัฒน์)

วิสาข์ รอดคำดี : โครงสร้างและบทบาทหน้าที่ของสถานีวิทยุสถาบันการศึกษา (STRUCTURES AND ROLES OF UNIVERSITY RADIO STATIONS) อ. ที่ปรึกษา : ผศ.ปนัดดา ธนสถิตย์, 122 หน้า. ISBN 974-332-166-7.

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาถึงลักษณะความสัมพันธ์ของโครงสร้างและการดำเนินงานของสถานีวิทยุสถาบันการศึกษา และเพื่อวิเคราะห์ผลกระทบของโครงสร้างและการดำเนินงานที่มีต่อการแสดงบทบาทของสถานีวิทยุสถาบันการศึกษา โดยในที่นี้ทำการศึกษาเฉพาะสถานีวิทยุสถาบันการศึกษา 3 สถานี ได้แก่ สถานีวิทยุมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สถานีวิทยุกระจายเสียงมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และสถานีวิทยุแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยการวิเคราะห์เอกสาร และแบบบันทึกเสียงรายการ สัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการสังเกตการณ์

ผลการวิจัยพบว่า สถานีวิทยุสถาบันการศึกษาทั้ง 3 สถานี มีโครงสร้างและการดำเนินงานในลักษณะที่แตกต่างกัน และเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวขึ้นอยู่กับบริหารมหาวิทยาลัยในแต่ละยุคสมัย โดยสถานีวิทยุมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และสถานีวิทยุกระจายเสียงมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มุ่งเน้นที่การตอบสนองต่อความต้องการของมหาวิทยาลัย ในขณะที่สถานีวิทยุแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไม่เพียงแต่ตอบสนองนโยบายของมหาวิทยาลัยอย่างเดียว แต่ในขณะเดียวกันยังต้องตอบสนองต่อความต้องการของสังคม

นอกจากนี้ โครงสร้างและการดำเนินงานที่เปลี่ยนแปลงไปยังส่งผลให้ทั้ง 3 สถานี มีบทบาทที่เปลี่ยนแปลงไปเช่นกัน โดยสถานีวิทยุมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์พยายามที่จะรักษาบทบาทในการเผยแพร่ความรู้ทางด้านการเกษตรแก่ประชาชน แต่ด้วยความจำเป็นทางด้านรายได้ ทำให้สถานีต้องเน้นบทบาทในการให้ความบันเทิงมากขึ้น ในขณะที่สถานีวิทยุกระจายเสียงมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เน้นหนักไปที่บทบาทในการเป็นห้องฝึกปฏิบัติการทางด้านวิทยุกระจายเสียงของนักศึกษา ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์หลักของสถานี ทำให้สถานีลดความสำคัญของบทบาทในด้านอื่นๆ ลง ส่วนสถานีวิทยุแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีบทบาทที่เปลี่ยนแปลงไปตามนโยบายและวัตถุประสงค์ของสถานีอย่างเด่นชัด โดยได้ปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองเป็นทั้งสถานีวิทยุเพื่อการศึกษาและสถานีที่เป็นสื่อมวลชนอาชีพเพิ่มขึ้น

ภาควิชา การสื่อสารมวลชน
สาขาวิชา การสื่อสารมวลชน
ปีการศึกษา 2541

ลายมือชื่อนิสิต วิสาข์ รอดคำดี
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *dl*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

4085112828 : MAJOR MASS COMMUNICATION
KEY WORD: UNIVERSITY RADIO STATION / STRUCTURES / MANAGEMENT

VISA RODCUMDEE : STRUCTURES AND ROLES OF UNIVERSITY RADIO STATIONS.
THESIS ADVISOR : ASSIST. PROF. PANADDA TANASATIT, 122 pp.
ISBN 974-332-166-7.

The purposes of this qualitative study were to investigate the relationship between the structures and managements which effected the roles of three university radio station, Kasetsart University Radio Station, Thammasart University Radio Station, Chulalongkom University Radio Station, using document and tape recorder analysis, depth interview and observation.

The results revealed that all three radio stations had different structures and managements depend on each university administrators in each era. Kasetsart University Radio Station and Thammasart University Radio Station emphasized on responding to the university demand while Chulalongkom University Radio Station had dual roles, responding to the university demand and the social requirements at the same time.

Furthermore, reforming of the structures and managements had influent the changed role of the radio station as well. Kasetsart University Radio Station was trying to keep the role of agriculture knowledge as the academic service for society, and at the same time had to make more profit by add more entertainment role. Thammasart University Radio Station emphasized on the role of radio laboratory for students practice the dominant objective of the stations, which decrease other roles of the station. The role of Chulalongkom University Radio Station has been changing clearly according to the policy and objective of the station. The station had reformed the role as being the educational station as well as increasing the role of media professional.

ภาควิชา..... การสื่อสารมวลชน.....
สาขาวิชา..... การสื่อสารมวลชน.....
ปีการศึกษา..... 2541.....

ลายมือชื่อนิติ..... วิสาห์.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

ผลงานวิทยานิพนธ์เรื่อง โครงสร้างและบทบาทของสถานวิทยุสถาบันการศึกษา ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยกำลังใจและกำลังกายจากบุคคลหลายๆ ท่าน ผู้วิจัยขอขอบคุณ บิดา มารดา น้องชาย และเพื่อนๆ ที่คอยเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยสามารถทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้จนสำเร็จ ขอขอบคุณ นนท์ ที่เป็นทั้งกำลังใจ และช่วยเหลือในการเก็บและเรียบเรียงข้อมูลของผู้วิจัยมาโดยตลอด ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปันดดา ธนสถิตย์ อาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ขวัญเรือน กิติวัฒน์ กรรมการ ที่คอยเอาใจใส่และชี้แจงเคลาววิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสมบูรณ์

วิสาข์ รอดคำดี

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญแผนภูมิ.....	ช

บทที่

1. / ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ปัญหานำวิจัย.....	8
/ วัตถุประสงค์.....	8
/ ข้อเสนอพื้นฐานการวิจัย.....	8
/ ขอบเขตการวิจัย.....	8
(นิยามศัพท์.....)	9
/ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
2. / แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
กรอบแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยเงื่อนไขที่มีผลต่อการปฏิบัติงานขององค์กร สื่อมวลชน.....	10
กรอบแนวคิดทฤษฎีเชิงบรรทัดฐานเกี่ยวกับระบบการกระจายเสียงในลักษณะ ที่เป็นการกระจายเสียงเพื่อสาธารณะ	14
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	16
3. ระเบียบวิธีวิจัย.....	17
/ แหล่งข้อมูล.....	17
/ การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	20
/ การวิเคราะห์ข้อมูล.....	21
/ การนำเสนอข้อมูล.....	22

4.	ลักษณะความสัมพันธ์ของโครงสร้างและการดำเนินงานของสถานีวิทยุสถาบันการศึกษา.....	23
5.	การส่งผลของโครงสร้างและการดำเนินงานที่มีต่อการแสดงบทบาทของสถานีวิทยุสถาบันการศึกษา.....	62
6.	สรุปและอภิปรายผล.....	80
	รายการอ้างอิง.....	91
	บรรณานุกรม.....	92
	ภาคผนวก.....	93
	ประวัติผู้เขียน.....	122

สารบัญแนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิที่	
1. องค์กรสื่อมวลชนภายใต้แรงกดดันทางสังคม.....	13
2. โครงสร้างหน่วยงานของสถานีวิทยุ ม.ก.....	35
3. แผนผังโครงสร้างการบริหารภายใน สถานีวิทยุ ม.ก.....	38
4. โครงสร้างสถานีวิทยุธรรมศาสตร์ ปี 2508.....	41
5. โครงสร้างการบริหารงานสถานีวิทยุธรรมศาสตร์ ปี 2521	44
6. โครงสร้างการบริหารงานภายในสถานีวิทยุธรรมศาสตร์ในปัจจุบัน.....	46
7. โครงสร้างการบริหารงานสถานีวิทยุจุฬาฯ ปี 2508-2520	49
8. โครงสร้างการบริหารงานสถานีวิทยุจุฬาฯ ปี 2520-2532	51
9. โครงสร้างการบริหารงานสถานีวิทยุจุฬาฯ ปี 2532-2535	52
10. โครงสร้างการบริหารงานสถานีวิทยุจุฬาฯ ปี 2535-2540.....	54
11. โครงสร้างการบริหารงานสถานีวิทยุจุฬาฯ ปี 2540-ปัจจุบัน.....	57
12. โครงสร้างการบริหารงานภายในสถานีวิทยุจุฬาฯ ในปัจจุบัน (2542).....	59
13. สัดส่วนรายการตามรูปแบบเนื้อหาของสถานีวิทยุ ม.ก. ปี 2510.....	63
14. สัดส่วนรายการตามรูปแบบเนื้อหาของสถานีวิทยุ ม.ก. ปี 2520.....	64
15. สัดส่วนรายการตามรูปแบบเนื้อหาของสถานีวิทยุ ม.ก. ปี 2530.....	65
16. สัดส่วนรายการตามรูปแบบเนื้อหาของสถานีวิทยุ ม.ก. ปัจจุบัน.....	67
17. สัดส่วนรายการตามรูปแบบเนื้อหาของสถานีวิทยุธรรมศาสตร์ ปี 2510.....	68
18. สัดส่วนรายการตามรูปแบบเนื้อหาของสถานีวิทยุธรรมศาสตร์ ปี 2520.....	69
19. สัดส่วนรายการตามรูปแบบเนื้อหาของสถานีวิทยุธรรมศาสตร์ ปี 2530.....	70
20. สัดส่วนรายการตามรูปแบบเนื้อหาของสถานีวิทยุธรรมศาสตร์ ปี 2540.....	72
21. สัดส่วนรายการตามรูปแบบเนื้อหาของสถานีวิทยุธรรมศาสตร์ ปัจจุบัน.....	73
22. สัดส่วนรายการตามรูปแบบเนื้อหาของสถานีวิทยุจุฬาฯ ปี 2520.....	75
23. สัดส่วนรายการตามรูปแบบเนื้อหาของสถานีวิทยุจุฬาฯ ปี 2530.....	76
24. สัดส่วนรายการตามรูปแบบเนื้อหาของสถานีวิทยุจุฬาฯ ปี 2540.....	77
25. สัดส่วนรายการตามรูปแบบเนื้อหาของสถานีวิทยุจุฬาฯ ปัจจุบัน.....	78